

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ

Герасимчук Ірина Ігорівна

**РОЗВИТОК ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ХОРЕОГРАФІЇ**

Кваліфікаційна робота магістра

Спеціальність – 8.010102 «Початкове навчання»

Допущено до захисту (протокол №)

Завідувач кафедри педагогіки:
доктор пед. наук, професор
О.Є.Антонова

Науковий керівник:
доктор педагогічних наук, доцент
Сидорчук Нінель Герандівна

Житомир - 2015

ЗМІСТ

Вступ		3-6
Розділ I	Теоретичні аспекти фізичного розвитку дітей початкових класів в процесі занять хореографією	7
1.1	Категоріальний аналіз базових понять дослідження проблеми фізичного розвитку учнів початкових класів у процесі занять хореографією	7-21
1.2	Історія виникнення хореографії та її роль у фізичному розвитку молодших школярів	22-30
1.3	Змістова характеристика поняття «хореографія», як засіб фізичного розвитку підростаючого покоління	30-35
	Висновки до першого розділу	36
Розділ II	Практичні засади розвитку фізичної активності учнів початкових класів на уроках хореографії	37
2.1	Психолого-педагогічна характеристика фізичної активності учнів початкових класів у контексті досліджуваної проблеми	37-49
2.2	Дослідження ролі засобів танцю на фізичний розвиток дітей молодшого шкільного	50-55
	Висновки до другого розділу	56
	Загальні висновки	57-58
	Додатки	59-95
	Список використаних джерел	96-100

ВСТУП

Актуальність дослідження. Одним із найважливіших завдань сучасної системи освіти, як зазначено у 4 розділі Законодавство України щодо формування здорового способу життя у молодіжному середовищі, є збереження здоров'я підростаючого покоління. Особливого значення у його розв'язанні набуває вивчення питання розвитку фізичної активності учнів початкової школи, оскільки саме у цей період формується кісткова, м'язова система дитини, а медики, батьки і педагоги констатують невідповідність нормам. Зазначене обумовлено рядом екологічних факторів, способом життя родини тощо.

За таких умов освітянська громада актуалізує пошук ефективних моделей, технологій, орієнтованих на розвиток фізичної активності підростаючого покоління, серед яких вигідно виділяється оновлення змісту освіти початкової школи шляхом введення таких предметів як хореографія, ритміка та ін.

Однак, вивчення практики роботи загальноосвітніх навчальних закладів засвідчило, що на етапі трансформації системи освіти наявні підходи до розвитку фізичної активності молодших школярів не відповідають завданням держави у розв'язання зазначеної проблеми.

У науковій літературі вивчення основ хореографічного мистецтва здійснюється в історико-аналітичному (С.Д. Безклубенко, П.М. Білаш, Г.В. Боримська, К.Ю. Василенко, В.В. Пастух, Ю.О. Станішевський та ін.); проблемно-теоретичному (В.К. Авраменко, В.М. Верховинець, А.І. Гуменюк О.П. Колосок та ін.) та освітньо-методичному (Т.К. Баришнікова, О.І. Бочарова, А.Я. Ваганова, К.Ю. Василенко та ін.) напрямках. Гармонійному фізичному розвитку молодшого школяра присвячені роботи з психології (Р.С. Немова, Н.А. Фоміна та ін) та педагогіки (Т. Баришнікова, Н.Б. Тарсова та ін), фізіології, фізичної культури (М.М. Безруких, М.Ф. Іваницької та ін).

Разом з тим уроки хореографії розглядаються більшою мірою як один із шляхів естетичного виховання школярів, формування їх естетичних поглядів, переконань тощо. Меншою мірою науковцями досліджується потенціал уроків хореографії у контексті розвитку фізичної активності дітей.

Отже, недостатня теоретична розробленість досліджуваної проблеми, її практична значущість, наявність соціально-психологічних суперечностей зумовили вибір теми дослідження: **«Розвиток фізичної активності учнів початкової школи на уроках хореографії»**.

Мета дослідження - на основі аналізу теоретичного матеріалу та досвіду роботи початкової школи узагальнити форми, методи, засоби розвитку фізичної активності учнів початкових класів на уроках хореографії та експериментально перевірити їх впровадження у навчальний процес початкової школи.

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати історичну, теоретичну, методичну літературу з досліджуваної проблеми.

2. Виявити стан фізичної активності учнів початкових класів.

3. Проаналізувати форми, методи, засоби розвитку фізичної активності учнів початкової школи та здійснити їх часткове впровадження у практику роботи початкової школи.

4. Розробити методичні рекомендації для вчителів початкових класів, учителів хореографії загальноосвітньої школи, педагогічних працівників, що до розвитку фізичної активності учнів загальноосвітніх шкіл.

Об'єкт дослідження - навчальний процес у початкової школі.

Предмет - зміст, форми, методи, засоби розвитку фізичної активності учнів початкової школи на уроках хореографії.

Гіпотеза дослідження: розвиток фізичної активності учнів початкових класів на уроках хореографії набуває ефективності за умов:

- створення атмосфери зацікавленості в педагогів в розвитку фізичної

активності в учнів початкової школи на уроках хореографії ;

-володіння педагогом теоретичним і практико-орієнтованим матеріалом у контексті досліджуваної проблеми;

-володіння педагогом комплексом форм, методів, засобів, що забезпечують розвиток фізичної активності учнів початкових класів на уроках хореографії.

У ході дослідження використовувались такі **групи методів**:

➤ *теоретичні* – для вивчення й аналізу науково-педагогічної та психологічної літератури з проблеми розвитку фізичної активності учнів початкової школи на уроках хореографії, аналізу поняттєво-термінологічної системи;

➤ *емпіричні* – вивчення й узагальнення педагогічного досвіду, проведення педагогічного експерименту;

➤ *статистичні* – для якісного та кількісного аналізу результатів експериментальної роботи.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає в тому, що проаналізовано теоретичні основи проблеми розвитку фізичної активності учнів початкових класів на уроках хореографії, узагальнено зміст, форми, методи та засоби розвитку фізичної активності учнів початкових класів на уроках хореографії.

Практичне значення дослідження визначається тим, що апробовано форми, методи та засоби розвитку фізичної активності учнів початкової школи на уроках хореографії.

Експериментальна база дослідження. Дослідницько-експериментальна робота виконувалася на базі Житомирського центру розвитку дитини «АБВГДЕйка» №53, де протягом двох років працює хореографічна студія «Крихітки» для дітей 6 років та першого класу, та Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Апробація результатів дослідження здійснювалась на Всеукраїнській

науково-практичній конференції «Професійна підготовка фахівців у системі неперервної освіти» (23 квітня 2015 р., м. Житомир).

А також було проведено відкрите заняття для вихователів та хореографів-початківців за темою «Використання елементів хореографічного мистецтва для розвитку фізичної активності дітей молодшого шкільного віку» (19 березня 2015 р. м. Житомир).

Публікації. Матеріали роботи висвітлено у збірнику науково-методичних праць: Розвиток фізичної активності учнів початкової школи на уроках хореографії / Герасимчук І.І. // Професійна підготовка фахівців у системі неперервної освіти: зб. наук. праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С.С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. - С. 207-209.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, та списку використаних джерел, що налічує 100 сторінок. Загальний обсяг роботи становить 100 сторінок, із них 59 сторінок основного тексту.

ВИСНОВКИ

Зміни, що відбуваються в соціально-економічній, політичній та культурній сферах України, актуалізують проблему всебічного гармонійного розвитку дитини. У її вирішенні суттєве місце належить питанням розвитку фізичної активності учнів, повноцінного розвитку їх організму. Додаткового розгляду зазначена проблема потребує для учнів початкових класів, оскільки саме у молодшого школяра завершується формування цілого ряду фізичних та фізіологічних властивостей.

Важливим засобом реалізації поставленого завдання є хореографія як навчальний предмет, що активно впроваджується у навчально-виховний процес середніх загальноосвітніх закладів. Фізична активність людини, в кінцевому рахунку, спрямована на зміну стану його організму, на придбання нового рівня фізичних якостей і здібностей.

У процесі занять хореографією відбувається гармонійний фізичний розвиток дітей. У результаті тривалих занять хореографією інтенсивно розвиваються фізичні якості: збільшується рухливість в суглобах, гнучкість, сила м'язів, витривалість. Часто виникає необхідність і в корекції різних порушень фізичного розвитку і постави, які є наслідком малорухомості та мало активності організму молодшого школяра. Хореографія виховує навички правильної постави, гармонійно розвиваючи все тіло, звільняючи рухи, врівноважуючи право- і лівосторонній розвиток всіх м'язів корпусу і кінцівок, складної координації рухів, розширення рухового діапазону, забезпечує тренування дихальної та серцево-судинної систем, підвищує життєву активність організму дитини у цілому.

Одним із механізмів удосконалення розвитку фізичної активності учнів початкових класів на уроках хореографії є впровадження в систему діяльності загальноосвітніх навчальних закладів ефективних моделей, технологій, орієнтованих на розвиток фізичної активності підростаючого покоління, розробка яких й стане наступним завданням нашого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук Л.М. Формування індивідуального стилю діяльності майбутнього вчителя хореографії / Л.М.Андрощук // Збірник наукових праць. Частина 2. – К.:Міленіум,2005. – С.16.
2. Бігус О.О. Народно-сценічна хореографія Прикарпатського регіону: становлення та тенденції розвитку: автореферат. Дис. канд. мистецтвознав. : 26.00.01. / О.О.Бігус. – К.,2011. – 4 с.
3. Брусницына А.Н. Воспитание танцевальной культуры школьников в хореографических коллективах учреждений дополнительного образования детей: личностно - деятельностный подход : автореф. дис. ... канд. пед. наук:13.00.01 / Брусницына Анастасия Николаевна . – М,2007. – 25 с.
4. Бурцева Г. Управление развитием творческого мышления студентов-хореографов в процес се вузовской підготовки : дис. ... канд. пед. Наук :13.00.08/ Бурцева Галина Вячеславовна. – Барнаул, 2000.
5. Безруких М.М. та ін. Вікова фізіологія (Фізіологія розвитку дитини). - М.: ВЦ «Академія», 2002. - С. 393-398.
6. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. - Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико - технологічні засади : навч.-метод. видання / Бех Іван Дмитрович. - К. : Либідь, 2003. - 280 с.
7. Бутенко В. Г. Художньо-естетична освіта молоді та шляхи її модернізації / В. Г. Бутенко // Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. ст. Серія : Педагогічні науки / голов. ред. Л. І. Міщик. - Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2005. - С. 18-23.
8. Безруких М.М. та ін Вікова фізіологія (Фізіологія розвитку дитини). - М.: ВЦ «Академія», 2002.
9. Безугла Г.А. Координація музичного та хореографічного матеріалу в процесі здійснення музичного супроводу уроку класичного танцю / / Вісник академії російського балету імені А.Я Ваганової. - № 7, 1999.

10. Безугла Г.А. Координація музичного та хореографічного матеріалу в процесі здійснення музичного супроводу уроку класичного танцю / / Вісник академії російського балету імені А.Я Ваганової. - № 7, 1999.

11. Бернштейн Н.А. О построении движений / Н. А. Бернштейн. - М.: Гос. изд-во мед. лит., 1947. - 255с.

12. Баришнікова Т. Основи хореографії. - М., 2001. - 272 с.

13. Безруких М.М. та ін Вікова фізіологія (Фізіологія розвитку дитини). - М.: ВЦ «Академія», 2002. - С. 393-398.

14. Безугла Г.А. Координація музичного та хореографічного матеріалу в процесі здійснення музичного супроводу уроку класичного танцю / / Вісник академії російського балету імені А.Я Ваганової. - № 7, 1999. - С. 142-151.

15. Бернштейн Н.А. Нариси з фізіології руху і фізіології активності. - М., 1966. - 349 с.

16. Борисов А. Балетна школа // Випуск I. - Самара, 1991.

17. Борисов-Дрондін О.М. Танець класичний: термінологія і пластична структура елементів екзерсису / / Навчально-методичний посібник. - Самара, 2003.

18. Василенко К.Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю / К.Ю.Василенко. – К. : Мистецтво, 1996.- 496 с.

19. Ваганова А.Я. Основи класичного танцю. - М., 1984. - 342 с.

20. Вайнбаум Я.С., Коваль В.І., Родіонова Т.А. Гігієна фізичного виховання і спорту. - М.: «Академія», 2002

21. Васильєв О.С. Етнофітнес і культура руху / / Сучасні естрадні танці, № 1 (13), 2003. - З 42-43.

22. Герасимова И. А. Философское понимание танца / И. А. Герасимова // Вопросы философии. - 1998. - № 4. - С. 50-63.

23. Вайнбаум Я.С., Коваль В.І., Родіонова Т.А. Гігієна фізичного виховання і спорту. - М.: «Академія», 2002

24. П.М. Гудзенко. Рациональне харчування дітей, Здоров'я - Київ. 1974.
25. Габрієлова Є.В. Про хореографічної розминці в гімнастиці / / Гімнастика. , 1975. Випуск I, 1975.
26. Грибанова М.А. Вправи для розвитку виворотність в початкових класах / / Вісник академії російського балету імені А.Я. Ваганової - № 6, 1998. - С. 23-27.
27. Джола Д. М. Теорія і методика естетичного виховання школярів: Навчально-методичний посібник / Д. М. Джола, А. Б. Щербо ; Інститут змісту і методів навчання. - К. : ІЗМН, 1998. - 392 с.
28. Дубровський В.І. Спортивна медицина. - М.: ВЛАДОС, 1999.
29. Доман Г. Как сделать ребенка физически совершенным / Г. Доман, Д.Доман, Б.Хаги. — М.: Аквариум, 2000. — 336с.
30. Дубровський В.І. Спортивна медицина. - М.: ВЛАДОС, 1999.
31. Дубський Т.М. Народно-сценічний танець як особливий вид соціокультурної діяльності / Т.М. Дубський. - М.: Просвещение, 3 .175-186.
- 32.Ефименко Н.Н. Новые подходи к физическому воспитанию и оздоровленню детей дошкольного и младшего школьного возраста / Н.Н.Ефименко // Дошкольное образование. — 2011. — № 1. — С. 48-52.
33. Ефименко Н.Н. Физическое развитие ребенка в дошкольном детстве. Театр физического воспитания и оздоровления дошкольников. Методическое пособие. — М.: ДРОФА, 2014. — 288с., ил.
34. Єрмолаєв Ю.А. Вікова фізіологія. - М.: СпортАкадемПресс, 2001.
35. Єрмолаєв Ю.А. Вікова фізіологія. - М.: СпортАкадемПресс, 2001. - 444 С.
36. Іваницька І.М. Рухова активність і здоров'я дітей. - М.: Медицина, 1987. - С. 27-29.
37. Іваницький М.Ф. Анатомія людини з основами динамічної та спортивної морфології. - М., 1985.

38. Іваницький М.Ф. Анатомія людини з основами динамічної та спортивної морфології. - М., 1985.
39. Котельникова Є.Г. Біомеханіка хореографічних вправ. - Л., 1986.
40. Лисицька Т.С. Хореографія в гімнастиці. - М.: ФІС, 1984.
41. Лук'янова Є. Дихання в хореографії. - М., 1979.
42. Мазепа В.І. Художня реальність в складі культури / / Мистецтво: художня реальність і утопія. - К., 1992.
43. Масол Л. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах України / Л. Масол // Шкільний світ. - 2002. - № 9. - С. 1-16.
44. Макарова Г.А. Спортивна медицина. - М.: Радянський спорт, 2002.
45. Матюгіна І.Ю. Школа ейдетизму. Розвиток пам'яті, образного мислення, уяви. - М., Изд-во Ейдос, 1997.
46. Матюшкіна А.М. Розвиток творчої активності школярів / Под. Ред.- М.: Педагогіка. - 1991. - 160 с.
47. Немов Р.С. Психологія. Підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. У 3 кн. - Т. 3. - М.: ВЛАДОС, 2000. - С. 143.
48. Панченко В. Г. Мистецтво в контексті культури. - К., 1998.
49. Підкасистий П.І. Педагогіка. - М.,-Педагогічне товариство Росії. - 1998.
50. Пономарьов Я.А. Психологія творчості і педагогіка. - М.: Педагогіка, 1976.
51. Семенович А. В. Введение в нейропсихологию детского возраста / А. В. Семенович. — М.: Генезис, 2005. - 268 с.
52. Сухарев А.Г. Рухова активність і здоров'я підростаючого покоління. - М.: Медицина, 1996.
53. Смирнов І.В. Мистецтво балетмейстера. - М.: Просвещение, 1986. - 192 с.

54. Соколовська С.М. Використання ідей В.О. Сухомлинського в естетичному вихованні гуртківців засобами танцювального мистецтва / С. М. Соколовська [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: koipro.kr.ua>arhiv/vid.doc. – Заголовок з екрана.

55. Тарасова, Н.Б. Теорія і методика викладання народно-сценічного танцю: навч. посібник / Н.Б. Тарасова. - СПб.: ІГПУ, 1996.

56. Фомин Н.А. Фізіологічні основи фізичного виховання. - М., 1981. - С. 44-45.

57. Холодов Ж.К., Кузнєцов В.С. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. - М., 2001. - С. 175-178.

58. Хендрікс К. Танцювально-рухова терапія. - М., 2004. - С. 64-69.

59. Холодов Ж.К., Кузнєцов В.С. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. - М., 2001. - С. 175-178.

60. Чистякова М.І. Психогімнастика. - М.: Просвещение, 1995. - С. 48-54.

61. Шамін Л. Робота з самодіяльним колективом. - М.: Музика, 1983.С. 184.

62. Янковська О.М. Учити дитину танців необхідно / / Початкова школа. - 2000. № 2. С. 34-37.

63. Янаєва М.М. Хореографія. Підручник для початкової хореографічної школи. - М.: Реліз. - 2004. - 340 с.

Електронні ресурси:

64. До питання мистецької освіти в Україні (оглядова довідка за матеріалами преси) [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/90220;jsessionid=E2E0838366419C87FE183AE432FD831B> (link is external). – Заголовок з екрана.

65. Комплексна програма художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. [Електронний

ресурс]. – Режим доступу до статті: http://www.yur-info.org.ua/index.php?lang_id=1&menu_id=1182&article_id=165701# (link is external). – Заголовок з екрана.

66.Види хореографічних напрямків [Електронний ресурс]-Режим доступу: <http://dancing003.blogspot.com/>

67.[Електронний ресурс]- Режим доступу: [:// komkur . info / kultura - i - dosug / za - sohranenie - tradicij --30-1-2008/](http://komkur.info/kultura-i-dosug/za-sohranenie-tradicij-30-1-2008/) Формування моторно-рухових функцій дітей 6-7 років / / [http: / / komkur. Info / kultura - i - dosug / za - sohranenie - tradicij - 30-1-2008 /](http://komkur.info/kultura-i-dosug/za-sohranenie-tradicij-30-1-2008/)